

ÚT HEIMURIN

ALBERT HENRIK MOHN:

Rødd Afrika í Sameindu Tjóða

Afríkansku londini eru í kraft av »andanum frá Addis Abeba« vorðin ein maktfaktor í New York

New York í oktober.

ÖLL REISTI SEG ALT Í EINUM, TÁ HIN LITLA MAÐURIN VIÐ FULLSKEGG HABÆRSLIGA GEKK GJØGNUM MIÐ-GONGINA. GAMLIR DIPLOMATAR, SUM IKKI SO LÆTT MISSA JAVNVÁGINA, KLAPPAÐU AV GRIMD, SUM UM HETTA VÖRU UNGFÓLK, SUM SÓU FRUM-FRAMFÖRSLUNA AV GÓÐUM LEIKI JA, EISINI BLAÐMENNINIR, SUM VANLIGA LIVA EFTIR KYNISMUNNAR ØSKRIVÁÐU LÖG; REISTU SEG OG KLAPPAÐU.

TAG ERU LÖTUR, TÁ ÖLL GLOYMA; HVUSSU TÝÐ-INGARMIKIL, TEY ERU, STÓRAR LÖTUR, OG HETTA VAR EIN AV TEIMUM.

LEIKPALLUR: FUNDARHÖLL SAMEINDU TJÓÐA.
GESTUR: HAILE SELASSIE, KEISARI.

MILJÓNIR av vøkrum orðum, hava streymað gjøgnum hesa finu fundarhöll, sum ikki hevur vind-eygu út móti tí beiska veruleikanum, orð, sum heimurin við hvørt letur hlant um — og ikki heilt uttan orsk. Men tað, at ein maður er til reidar at ofra nakað fyri ella verða ofraður fyri, hevur meira týðning enn vøkur orð. Haile Selassie, keisari var fyri 27 árum síðan offur fyri ótrúskapi stórveldanna móti tí kollektiva tryggleikanum, Haile Selassie forsvann, tí tryggleikin forsvann, og kom ikki aftur fyrr enn tryggleikin aftur kom í hásetið. At klappa fyri honum er tað sama sum at fagna vit og skili internationalt.

FREMRI ENN ADRIR

AFRÍKANSKIR LEIÐARAR

Tað var eitt skeið í afrikanskum politikki, tá nýkomlingar sum Nkrumah í Ghana, Touré í Guinea og Nasser í Egyptalandi roknaðu Selassie fyri at vera ein miklan afturhaldsmann, sum vildi kveistra burtur hitt fyrsta uppreisnarlogið, ið tok seg upp, og teir hildu seg hava fingið fullgøð prógv fyri hesum undir tí miseyndaðu uppreisni móti keisararanum.

Men teir nýggju leiðararnir í teimum nýggju londunum hava skift stöðu, fyrst og fremst tí at veruleikin hevur lært teir, at har teir onga leið koma í alheimspolitikkinum, kann keisarin í kraft av síni persónligheit vinna stórsigrar, sum eingin annar afrikani.

Spakuliga, men miðlvt, er keisarin vorðin miðdepilin í tí frælsisrørslu, sum hevur sett sær til endamáls at vinna teimum sjøva í Suðurafriku og portugisisku hja-londunum frælsi.

Og tað er ikki bara av tilvild, at fundurin millum tey 32 frælsu afrikansku londini, har arbeids-skráin varð gjørd, varð hildin í Addis Abeba.

Fundarsamtyktirnar frá hesum fundinum vóru so nógvur og vittefvenandi, at fáur mundi trýgva uppi, at stórvegis av hesum kundi gerast veruleiki. Seinastu trý áriní hevur heimurin hoyrt um stórar afrikanskar ættir, t. d. Ghana-

Guinea- og Malisangongan, sum ikki var verd tað pappir, hon varð skrivað uppá.

IKKI STÓRAR

VÖNIR — MEN KORTINI ...

Tað varð eisini vist á stríðsmálini innanfyri afrikansku fylkingina m. a. marknaðarstríðið millum Mali og Mauritania, ósejuna millum Ghana og Nigeria, sum gjørdist stór kreppa, tá forsetin í Togo Sylvanus Olympio varð myrdur í januar í ár. Alt hetta vildi støðga samvinnuni, sum fundarsamtyktin frá Addis Abeba bygd á, og sum var hovuðstreytin fyri samskipaðum politiskum framstigi-um.

Nei, teir, ið ívaðust hava ikki fingið rætt. Aheitanin um størri samvinnu hevur vist seg at verið annað enn tøm orð, og fleiri ósejmur eru greiddar, takkað verið andan frá Addis Abeba. Senegal og Mali kundu beint aftan fundin aftur tala hvør við annan. Nkrumah, forseti í Ghana, segði hin 20 juni, at Ghana ikki vildi styðja flóttarfolk frá londum, ið arbeiddu ímóti einum øðrum afrikanskum landi. Tey böttu viðurskiftini millum Accra, Nigeria og Cameroon; hin 4. juli varð marknaðarstríðið millum Mali og Mauritania loyst, og meðan Casablanca- og Monrovia-londini áður høvdu verið ógvuliga ymisk á máli, tóku tey loyalt undir við nýggja felagsskyninum: »Felagsskapurin til afrikanska sameining.«

32 LOND

RYMA AV FUNDI

Eisini á diplomatiska økinum hevur afrikanski bólkurin vist sma megi gjøgnum samhald. Á ILO fundinum í Geneve, rýmdu allir teir 32 afrikansku umboðsmenninir á umboðsmaðurin fyri Suðurafrika fekk orðið. So var hesin fundurin hlufvis paralyseraður. Seinri avgjörði arbeidsnevndin hjá ILO við 38 atkvøðum móti 4, at Suðurafrika ikki skuldi luttaka á fundum í hesum alheimsfelag komandi ár.

18 mannanevndin í økonomiska

og sosiala ræðnum hjá ST, sum ILO virkar undir, helt fast um hesa avgörð 30. juli við 6 atkvøðum móti 2, meðan 10 ikki atkvøddu.

Í juli trýsti afrikanski bólkurin á, at á Suðurafrika og Portugal úthýst úr økonomisku nevndini hjá ST fyri Afrika; men fyri at vera fyrr enn bólkurin segði: suðurafrikanski forsetiáðharrin Verwoerd 16. juli, at stjórn hansara hevði avgjört ikki at samarbeiða við hesa nevnd.

24. juli hevði nevndin fund, og tað varð avgjört við 7 atkvøðum móti 0 at úthýsa Portugal.

Aftan at hava roynt eina atsókn móti Suðurafrika og Portugal á undirvisingarfundinum 4. juli, fór bólkurin hin 22. juli undir nýggja atsókn móti hesum londum í Trygdarráðnum. Fundarsamtyktin frá 31. juli er ein endurtøka av fundarsamtyktini á aðalfundinum í fjør, sum heitir á Suðurafrika og Portugal um at víðurkenna mannarættindini og geva fólkunum demokratiskan avgörðarrætt. Afrikana-rarnir vildu hava samfýttá meira avgerandi.

SUÐURAFRIKA EIGUR

AT ÚTHÝSAST FRÁ ST

Á øðrum sinni kom nevndin til kanningar av apartheidpolitikkinum í Suðurafrika til tað úrslit, at ST eigur at fara undir politiskar og økonomiskar atsóknir móti Suðurafriku.

Henda nevndin, har 11 lond hava sæti, mest afrikansk og asiatsk, kom til tað úrslit, at Suðurafrika er soleiðis vorðið í dag, at tað ikki eigur at vera limur í ST.

VENTA SÆR NÓGV

AV SAMEINDU TJÓÐUNUM

Á núverandi aðalfundi hava afri-kansku londini roynt alla megi sína, fyri at fáa Suðurafrika og Portugal úr ST.

Afrikana-rarnir verfa sær nógv av hesum fundi. Umboðsmaðurin hjá Nigeria sigur:

»Vónbrotið verður stórt, um vit ikki koma til konkret úrslit.

sum gera gæð greitt, at Suðurafrika verður frælst land í bræði Hendir tað ikki, taka vit upp annan tætt av Addis Abeba skránni (t. e. vápnad atsókn).« Ein annar kendur afrikani, uttanríkisráðharrin í Liberia, sigur um sama evni:

»Røðara-tíðin er farin. Vit krevja framstig fyri okkara brøður í Suðurafriku og portugisisku hja-londunum. Fundarsamtyktin í Addis Abeba ger tað greitt, at vit ikki ætla okkum at biða í tað óendaliga.«

Á fundinum í Addis Abeba settu teir eina nevnd, sum skal samskipa allar frælsisrørslurnar í Afrika. Í henni sita umboðsmenn fyri Sameinda arabiska lýveldið, Etiopia, Algeir, Uganda, Kongo, Tanganyika, Guinea, Senegal og Nigeria.

ANNAR TÁTTUR Í

STRÍÐNUM — BLÓÐAÐ

Nevndin hevur longu fingið hin fyrsta peningin til hernaðartiltek til vega. Avgjört er at stovna grunn, hagar limalondini í alt skulu gjalda 30 milj. kr. árliga.

Friðarligi frælsisbardagin hjá Luthuli í Suðurafriku verður nú troðkaður til viks av afrikansku londunum uttanfyri, sum dubba frælsisliðini sum ongatið áður.

Næstu stigin hjá teimum kunnu lættliga fara til stórt blóðað, sum kemur at hava heimsumfatandi fylgir, ja, so stórar at neyvan nakar í heiminum kann kenna seg heilt tryggan, um ragnarokið næturliga brestur á.

Haldið SOSIALIN

— 2802 —

SNAR-vaskað

centrifugerað og turkað

SNAR-vask

Bøgeta 14

Skipafelagið Føroyar

TELEFON 1225

Tórshavn

FØROYA SPARIKASSI

Stovnaður 1832

Opin hvønn dag kl. 10—12 og 14—16

Leygardag kl. 9½—12½

Telefon 1400

Deild:

NORDSTREYMOYAR SPARIKASSI
VESTMANNA

Opin mánadag kl. 4—6
tíð-, miku- og hósdag 10—12 og 2—4
fríggjadag kl. 4—6
leygardag kl. 10—12
Telefon 93

Skúlasparing við sparimerkjum

SPARIÐ Í SPARIKASSANUM

Sámal Johansen:

FØROYA LANDALÆRA

Seing gongur at fáa føroyskar skúlabøkur. Av og á frættist at menn hava greitt eitt ella annað handritið; men oftast: hartil og ikki longur.

Ófatuligt at vit í so mong ár onga FØROYA LANDALÆRU skulu hava havt, og tað er meira enn hópisleyst, at vit skulu hava lært okkara landalæru eftir donskum skúlabókum.

Nú hava vit so fingið landalæruna.

Tað er Sámal Johansen, yvirlærari í Vági, sum hevur skrivað hana.

Bókin er 77 síður, og myndirnar nógvur og góðar. Aftast í bókini eru frálík landakort av Føroyum, júst sum bornini skulu hava tey, vallað gerast tey betri og lættari fatulig.

Frásagnirnar eru stuttar og greiðar og rúma øllum tí, ið bornini eiga at læra og duga um Føroyar. Vandaliga er farið um tilfarið, sum er væl og hegnisliga uppsett.

Kortteknárgarnar høvur Poul Morell Nielsen gjørt, permuna hevur Finnur Johansen teknað, prentingararbeiðið er gjørt á Landsprentsmiðjunum og Føroya skúlabókagrunnurur gevur út.

Kostnaður: kr. 12.00.

Heppið bráð, Sámal!

— 0 —

EVNAFRØÐI. Sámal Johansen á baki kom Bjarni Niclasen, kennari, við EVNAFRØÐI til realskúlar. Tað er ikki lættfært at skriva evnafrøði (kemi) á føroyskum, tí fáastaðni mugu vit hava so litið av orðatalfari at víðgera eina lærugrein sum júst á hesum øki; men rithovundurin hevur greitt arbeidt sitt bæði væl og virðiliga, tey torskildu orðini og fær torskildu lýsingarnar, ein kund; venta í síkari bók, er rithovundurin kominn væl frá; somuleiðis fæmum neyðugu nýðrunum.

Skúlin er vorðin eina væl úr hondum greidda lærubók ríkarí.